

М.М. Тимошенко,
кандидат архітектури, с.н.с., доцент кафедри
Архітектури Навчально-наукового інституту аеропортів
Національного авіаційного університету

ІННОВАЦІЙНІ КОНЦЕПТИ АРХІТЕКТУРНОЇ ОСВІТИ: СУЧАСНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВ ЗАКАВКАЗЗЯ

Актуальність теми дослідження. Наприкінці ХХ і початку ХХІ ст. досить чітко сформулювався новий погляд на архітектуру як простір фетишованого впровадження новітніх прибуткових наукових досягнень і як на мистецтво архітектурного дизайну. При цьому формується новий наступний етап розвитку цієї сфери планетної цивілізації. Сучасна архітектура розглядається як об'єднуюча площина між двома «сходами або двома оболонками» – місто і ландшафтний простір. Тільки вивчивши соціальну суть міста на сучасному етапі, розуміючи і відчуваючи соціальні вимоги, можна створити раціональну конфігурацію перспектив, простору, середовища і створити високохудожнє комфортне урбанізоване поселення.

За останні століття сучасні міста не тільки значно вирости, збільшилися, а за останні 60 років виникло і сформувалося досить стале поняття – дизайн міського середовища. Саме це спонукає не тільки повному осмислити сучасний урбанізм, але і підготувати майбутнє покоління спеціалістів – архітекторів, урбаністів, дизайнерів до праці в нових умовах, коли їхня творчість, завдяки глобалізації наукової і творчої думки, буде знаходити втілення в своїй країні і також по всій планеті. Кардинальні соціально-політичні зміни в Україні спонукають до створення і впровадження нових концептів в галузі архітектурно-дизайнерської освіти, аналоги яким слід шукати у пострадянських державах з наближеним укладом, військовим станом і традиціями в галузі архітектурної освіти.

Метою доповіді є дослідження концептів архітектурної освіти в пострадянських державах: Вірменії, Азербайджані і Грузії як обґрунтування доцільності впровадження найбільш стратегічно відповідних рішень в Україні.

Аналіз стану проблеми. Основною проблемою сучасної архітектурної освіти є відсутність концептуальності, ситуативне, короткотермінове планування впровадження нових форм і методів освіти, що призводить до невизначеності перспектив розвитку, звуження, форматування творчої, креативної ініціативи як студентів, так і викладачів. У сучасному українському суспільстві докорінно змінились вимоги до здобуття вищої архітектурної освіти – вона повинна бути безперервна і мати прогностичний, випереджуючий характер. Ознайомлення з відносно новими концептами архітектурної освіти в різних державах – з працями О. Кащенко, В. Тимохіна, Г. Маммедової, С. Ганджиєвої, Ю. Сафіряна,

Г. Акопяна, М. Шубенкова, Н. Абдулаєва, Ф. Джафарова, М. Абелишвілі, Н. Діаконашвілі та інших науковців і практиків дає уяву про різноплановість підходів щодо вирішення цієї проблеми в державах з досить різним економічно-політичним станом. Такий аналіз надасть можливість підняти рівень архітектурної і дизайнерської освіти в Україні, втілити сучасні, більш прийнятні підходи, запобігти помилкам.

Основна частина. Порівняльний аналіз методів і форм підготовки майбутніх архітекторів у державах Закавказзя підтверджує, що Болонська система є еталонною.

Ознайомлення у 2015 році із досягненнями Національного університету архітектури і будівництва Вірменії (у м. Єреван, заснований у 1921 р.) надає загальну уяву про стан і перспективу підготовки архітекторів в цій державі. Університет здійснює процес освіти, експертиз, проектних і наукових робіт за наступними напрямками: архітектура, будівництво, міське господарство та екологія, дизайн та туризм, управління та технології, за треступінчатою системою: бакалаврат, магістратура і експертиза.

Архітектурна освіта в Азербайджанському університеті архітектури і будівництва (у м. Баки, заснований у 1920 р.) здобувається на 10 факультетах. Архітектурний факультет готує спеціалістів серед архітекторів і дизайнерів на рівні бакалаврату і магістратури. Архітектори набувають спеціалізації: архітектура будівель і споруд, містобудування, реконструкція і реставрація, ландшафтна архітектура, а також дизайну: дизайн та технічна естетика. Навчання очне.

Соціальні трансформації, які відбулися в Грузії за останні 6 років, майже докорінно змінили концепти вищої освіти – держава перейняла на себе всі витрати пов'язані з навчанням (навчання здійснюється без оплати і без надання стипендій). У Грузинському технічному університеті (у м. Тбілісі, заснований у 1922 р.) існує факультет архітектури, урбаністики та дизайну. На цьому факультеті готують фахівців (бакалаврат, магістратура) за спеціальностями: архітектор, урбаніст, дизайнер. Студент вже після завершення другого курсу навчання робить вибір спеціальності. Навчання ведеться за комбінованою вечірньо-заочно-дистанційною формами: заочно студент вивчає теоретичні дисципліни, а архітектурне проектування опановує у дистанційній та вечірній формах. Студіювання комп'ютерних технологій передбачається за межами інституту. Рисунок, малюванню навчаються всі роки, дипломна робота може бути виконана як вручну, так і за допомогою програмних засобів. Студенти і викладачі підтримують реформи в архітектурній освіті, які відбулися в Грузії за останні 4 роки.

Висновки. В Україні після перемоги Революції Гідності в системі освіти і науки, хоч не без труднощів і затримок, проте концептуально і послідовно відбувається процес реформування. Міністерству й уряду вдалося знайти кошти для підвищення зарплат освітянам, і ця робота триває. 28 вересня набув чинності новий закон «Про освіту». Ним

передбачено створення умов для існування сучасної та ефективної системи освіти шляхом суттєвого перегляду принципів управління, значного розширення академічної, організаційної, фінансової та кадрової автономії закладів освіти і академічних свобод учасників освітнього процесу. Паралельно відбувається імплементація Закону "Про вищу освіту", ухваленого вже понад три роки тому. З огляду на вищезазначене можна зробити висновок, що критичний аналіз концептуальних підходів і стратегії розвитку вищої архітектурної освіти у Вірменії, Азербайджані та Грузії за період 1991-2017 рр. надає можливість запровадити в Україні корисний досвід та при цьому запобігти прийняттю помилкових рішень.

Г.Н. Ушаков,

кандидат архітектури, доцент кафедри

Основ архітектури та архітектурного проектування Київського національного університету будівництва і архітектури

МЕТОДИЧНЕ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ АРХІТЕКТУРИ НА ПРИКЛАДІ ЛІНІЇ ДЕКОРАТИВНОСТІ ТА ЗОБРАЖУВАЛЬНОСТІ

Розвиток світової архітектури – складний процес, в якому можна прослідкувати крізь час безперервні тенденції, які мають вплив на формування архітектурних об'єктів. Певна кількість найбільш виразних тенденцій впливають одночасно на процес проектування. Важливо, що такі тенденції можна виокремити для теоретичного аналізу та прослідкувати спрямування конкретних змін до футуристичних проявів при подальшому розвитку певної тенденції. Отже, можна вважати тенденцією безперервні спрямовані зміни, посилення певних якостей та властивостей будівель протягом століть. Розвиток архітектури, в цілому, є не просто різноманітністю форм протягом історії, а це – поступове та прогресивне набуття нових можливостей. Процес не завжди лінійний у окремих історичних періодах, але послідовно еволюційний протягом усієї історії, що відбулась. І цей розвиток можна представити як сукупність паралельних тенденцій, які впливають одна на одну, але кожна розвиває певні якості та можливості архітектурного об'єкта. Такий загальний розвиток можна представити як переплетіння ліній різних тенденцій.

Орієнтовно, набір основних тенденцій містить, серед іншого, такі: лінія конструкції, лінія декоративності та зображувальності, лінія морфології. Лінія конструкції демонструє постійне впровадження нових матеріалів на конструктивних систем, збільшення можливостей прольоту,